

SODOM EN GOMORRA

Welk standpunt nemen de katholieke bisschoppen in tegenover het homohuwelijk? Bij ons hebben we hen niet gehoord toen de paarse regering Verhofstadt I het in 2003 doordrukte. Bij onze zuiderburen, waar de socialisten het onlangs gewettigd hebben, lieten ze wél van zich horen... maar de vraag is of ze de juiste argumenten gebruikten. En of Rome in de praktijk geen dikke stok in de wielen steekt.

HENRI Cavaillet, een voormalig centristisch senator, drukte onlangs zijn vreugde uit over wat er in Frankrijk gebeurt: « *Wij beleven haast revolutionaire gebeurtenissen. Wij veranderen van samenleving, ondanks de filosofische en politieke tegenstand.* » Een dergelijke tegenstand is er vanwege kardinaal Vingt-Trois, voorzitter van de bisschoppenconferentie van Frankrijk, die het homohuwelijk als « *bedrog* » bestempelt. Dat is inderdaad slechts een « *filosofische* » tegenstand, of een « *politieke* », maar in elk geval geen godsdienstige. Want vanuit religieus standpunt gaat het om *sodomie*, naar de stad Sodom die, wegens die zonde, het vuur van de Hemel over haar inwoners afriep, zoals het in de Bijbel wordt verhaald (Genesis 19).

Op reis in het buitenland dicteerde José Gulino, grootmeester van de loge van het Grootoosten, onmiddellijk een communiqué waarin hij « *de verouderde en obscurantistische standpunten* » van kardinaal Vingt-Trois aan de kaak stelde. Aan *Figaro Magazine* verklaarde Gulino: « *Wij zijn van oordeel dat de godsdiensten geen standpunten mogen innemen over iets dat behoort tot de publieke sfeer en het burgerlijk recht.* »

Volgens Vaticanum II heeft hij nog gelijk ook! Het Concilie proclameerde immers de “godsdienstvrijheid”... binnen de grenzen bepaald door het burgerlijk gezag, wat in Frankrijk neerkomt op de Republiek van de vrijmetselaars!

Giovanni Battista Montini, de latere Paulus VI, als aartsbisschop van Milaan. « Het beste wat men kan doen is hem in de vergetelheid laten waarin hij al tijdens zijn leven terechtgekomen was » (abbé de Nantes).

Uiteindelijk zijn de Franse Republiek en het Vaticaan het trouwens zo volledig eens dat ze allebei de sodomie canoniseren. Want Benedictus XVI wil zijn voorganger Paulus VI zaligverklaren:

« *Het is zonder verrassing dat Benedictus XVI op donderdag 20 december de decreten heeft bekend gemaakt met betrekking tot de erkenning van de “heldhaftige deugden” van Paulus VI. Voor Benedictus XVI gaat het er duidelijk om de fundamentele continuïteit in de houding van de Kerk sinds het Tweede Vaticaans Concilie te onderstrepen* » (La Croix, 21 december 2012).

« *Zonder verrassing* » inderdaad voor hen die de hierna volgende regels gelezen hebben van wijlen abbé de Nantes, die twintig jaar geleden – op het moment waarop Joannes-Paulus II het proces tot zaligverklaring van Paulus

VI opende – schreef:

« *Als Joannes-Paulus II Montini durft heiligverklaren, dan moet het pausdom Caligula niet meer benijden, die na zijn oom Tiberius en zichzelf vergoddelijkt te hebben niet aarzelde om zijn paard Incitatus tot consul te benoemen, onder het betaalde applaus van het Romeinse plebs* » (CRC nr. 293, juni-juli 1993, p. 13). Zover zijn we dus gekomen...

« *Hoe kwam het dat Mgr. Montini, na zijn verplicht vertrek uit Rome op bevel van Pius XII, verder een eersteplansrol kon blijven spelen en zijn weg naar de top kon verderzetten? Hoe kwam het dat*

GETUIGENIS VAN EEN INSIDER

Prof. Franco Bellegrandi, ere-kamerheer van de paus, hoogleraar aan de universiteit van Innsbruck en correspondent voor de *Osservatore Romano*, schreef in 1977 het boek *Nichitaroncalli* (over de goede verstandhouding tussen Nikita Chroesjtsjov en Angelo Roncalli). Volgende passage handelt over Paulus VI :

« In Rome en in heel Italië doet het gerucht de ronde dat Montini een homoseksueel is. En dus kwetsbaar. En dus iemand die toegankelijk is voor hen die hem zouden willen gebruiken voor hun eigen plannen.

« Toen hij aartsbisschop van Milaan was, zou hij op een nacht door de politie opgepakt zijn in burgerkleden en in verdacht gezelschap. Hij had inderdaad een speciale vriendschap met een acteur die zijn haar rood verft [*Paolo Carlini, 1922-1979*]. Deze man maakte geen geheim van zijn relatie met de toekomstige paus. De verhouding duurde verder en werd veel intiemer in de daaropvolgende jaren. Een lid van de Vaticaanse veiligheidsdienst vertelde me dat [*na de verkiezing van Montini tot paus*] de favoriet vrije toegang had tot de pauselijke appartementen, en dat hij vaak werd gezien terwijl hij 's nachts de lift van de paus nam. »

*het conclaaf van 1958 al zozeer zijn zinnen op hem zette dat kardinaal Roncalli [Joannes XXIII] enkel verkozen werd met de belofte dat hij de weg voor Montini zou vrijmaken? Hoe kwam het dat deze paus hem niet alleen onmiddellijk kardinaal creëerde maar ook zo'n beslissende verantwoordelijkheden gaf voor en tijdens de eerste zitting van het Concilie dat hij daarmee de aartsbisschop van Milaan eigenlijk als zijn verplichte opvolger aanduidde? En hoe kon het conclaaf van 1963 hem uitverkiezen voor het hoogste ambt terwijl iedereen afwist van het bestaan van een dossier over Montini bij de zedenpolitie van Milaan? Dit feit werd me bekend gemaakt aan de vooravond van het conclaaf door E.P. de Saint-Avit, [grootpenitencier] van Sint-Paulus-buiten-de-muren, die mijn sombere pronostiek krachtig tegensprak: Het kon en zou Montini niet zijn » (*ibid.*). Maar op 21 juni 1963 verscheen Giovanni Battista Montini op de loggia van de Sint-Pieter als de nieuwe Opperherder van de Kerk...*

Abbé de Nantes overwoog in zichzelf de gevolgen van het conclaaf: « *Ik constateerde, vanaf 1964, de uitbreiding van de homoseksualiteit en vooral de plotselinge onbeschaamdheid en straffeloosheid ervan binnen de clerus, vooral in Nederland en in de Verenigde Staten. En de passiviteit van Rome. Bijvoorbeeld toen een reportage over de Kerk in de wereld een homoseksuele priester toonde die zijn identiteit absoluut niet wegstak en die geen enkele schrik had van suspensie of excommunicatie, noch van de kant van zijn lokale Kerk (die volop rebelleerde) noch vanuit*

Rome. Er was dus groen licht gegeven. Het was het begin van een chantage.

« *Daarop volgden, als een stortvloed, de verloederen van de zeden, het respect voor en de erkenning van de machtige homolobby, het opduiken van zijn extreme tak "Act'up" en tenslotte de dominantie van de lobby over de religieuze en politieke gezagsdragers, waardoor onze planeet veranderd werd in een nieuw Sodom en Gomorra » (*ibid.*).*

In zijn Romeinenbrief sprak Sint-Paulus duidelijke taal over de heidenen van zijn eigen tijd. Wat hij schreef is evengoed van toepassing op de moderne heidenen :

« **Ze hebben de waarheid van God tegen de leugen geruild, en liever het schepsel geëerd en gediend dan de Schepper, die geprezen moet worden in eeuwigheid. Amen! En daarom heeft God hen overgelaten aan ontterende driften. Hun vrouwen hebben de natuurlijke omgang met de tegennatuurlijke verwisseld. Ook de mannen hebben de natuurlijke omgang met de vrouw laten varen, zijn in lust voor elkander ontvlamd, en mannen plegen ontucht met mannen. Zó hebben ze in zichzelf het verdiende loon voor hun afdwaling ontvangen [*vandaag: aids!*] » (Rm 1, 25-27).**

Wij kunnen enkel het besluit van onze geestelijke vader overnemen :

« *Maak dus geen heilige van Paulus VI! U zou zichzelf, Heilige Vader, tot het eeuwig vuur veroordelen!* »

broeder Bruno van Jezus-Maria

N.B. Deze tekst werd geschreven vóór Benedictus XVI zijn abdicatie bekendmaakte. Mogen we hopen dat de voorgenomen zaligverklaring daarmee van de baan is?

HET GEVAL VAN EEN PAUS DIE GECHANTEERD WORDT

« Niemand heeft het recht om het oppergezag van Zijne Heiligheid Paulus VI te betwisten. Als sommigen sterke en onbetwifelbare redenen hebben om een dwaling in zijn onderricht of een kapitale fout in zijn bestuur te ontmaskeren – zoals het openlijk tegenspreken van de leer van zijn voorgangers, of het omverwerpen van de traditionele riten, of het toegeven aan de perverse eisen van een partij die hem door een of andere geheime chantage in haar greep houdt – dan is het hun plicht deze beschuldiging vóór de Kerk te brengen.

« *Formeel gesproken zou het aan de geestelijkheid van Rome, en in het bijzonder aan de kardinaal-bisschoppen, suffragaanbisschoppen van de bisschop van Rome (Journet, De Kerk van het mensgeworden Woord, dl. 1, p. 623), toekomen om zo'n gevaarlijke maar dwingende zending tot een goed einde te brengen voor de redding van de Kerk. »*

abbé de Nantes in 1967

DE VERSCHIJNING VAN LA SALETTE HET GEHEIM VAN MAXIMIN

In het vorige nummer beschreven we uitgebreid de Verschijning van Onze-Lieve-Vrouw aan twee herdertjes in de bergen van La Salette op 19 september 1846. We herinneren ons dat de « mooie Dame » aan elk van beide kinderen een geheim toevertrouwde dat de ander niet kon horen. In dit artikel uit 1996 gaat abbé de Nantes dieper in op het leven en het geheim van Maximin Giraud.

« DE KLEINE JONGEN VAN DE H. MAAGD »

MAXIMIN Giraud, die op 27 augustus 1835 geboren werd in Corps, had niets van een bevoordeeld kind. Zijn vader, van beroep wagenmaker, kon financieel amper rondkomen omdat hij teveel in het plaatselijk *cabaret* rondhing ; zijn moeder was gestorven toen hij nog maar één jaar was. Hij was speelziek en een deugniet, en kon geen moment zijn armen of zijn handen stil houden (tijdens de Verschijning, toen de Dame aan Mélanie haar geheim meedeelde, amuseerde Maximin er zich mee stenen te gooien !). Hij had een goed hart en was volkomen onbaatzuchtig. Toch had hij tot de leeftijd van elf jaar eigenlijk geen enkele vorm van opvoeding genoten, geen school en geen catechismus ; hij ontsnapte uit de kerk als men hem er naartoe bracht en zijn vader had twee jaar nodig om hem het Onzevader en het Weesgegroet aan te leren...

De gebeurtenis van 19 september 1846 haalde zijn leven overhoop. Dezelfde avond nog deed hij voor de eerste keer zijn relaas voor de voltallige familie Pra, zonder alles wat hij vertelde goed te begrijpen. Toen hij ging slapen en een Onzevader en een Weesgegroet wou opzeggen zoals de Mooie Dame hem gevraagd had, kon hij zich de woorden niet herinneren en hilde bittere tranen...

Vanaf midden oktober ging hij naar de school van de zusters van de Voorzienigheid om er te leren lezen en schrijven. Op straat zei men toen hij voorbijging : « Daar is de kleine jongen van de H. Maagd. » Kort daarna werd hij net als Mélanie in het pensionaat opgenomen. Ze bleven er ongeveer vier jaar. Pas in mei 1848 konden ze tenslotte samen hun eerste communie doen. De overste van de religieuzen, zuster Heilige-Thecla, had de wijsheid om de kinderen zoveel mogelijk uit de openbaarheid te houden, maar ze kon niet beletten dat pelgrims en nieuwsgierigaards hen voortdurend kwamen lastigvallen.

Maximin herhaalde altijd met dezelfde ernst zijn relaas, en zijn antwoorden op de gestelde vragen rolden er onmiddellijk uit, duidelijk en *ad rem*. We geven hieronder enkele voorbeelden.

Maximin Giraud in 1846, 11 jaar oud.

Mgr. Darboy, de toekomstige aartsbisschop van Parijs, vroeg hem vol ongeloof : « Hoe kan het nu dat de H. Maagd Frans tegen jou gesproken heeft terwijl ze wist dat je die taal niet beheerst ? Is dat niet wat gek en dus onaanvaardbaar [sic] ? Wat zou je zeggen wanneer ik op dit moment tegen jou een lange toespraak in het Grieks zou afsteken, die jij niet begrijpt ? »

Waarop Maximin : « *En wat zou u op uw beurt hiervan zeggen, Monseigneur : ik heb de woorden maar één keer gehoord en kan ze toch overal opzeggen zonder me te vergissen, en iedereen begrijpt me terwijl ik ze zelf niet begrijp ?* »

Een pastoor zei hem eens : « Je bent een kleine leugenaar, ik geloof je niet.

– *Meneer pastoor, ik heb de opdracht gekregen u de woorden mee te delen, niet ze u te doen geloven.*

– Ik denk dat je helemaal geen geheim hebt.

– *Waarom komt u dan van zover om me ernaar te vragen ?*

– Verveelt het je niet alle dagen dezelfde woorden te herhalen ?

– *En u, meneer pastoor, verveelt het u niet om elke dag de Mis te zeggen ?* »

En tegen kanunnik Chambon, in 1847 : « Als de paus je zou vragen naar het geheim, dan zou je verplicht zijn het hem mee te delen, want de paus staat toch hoger dan de H. Maagd ?

– *De paus hoger dan de H. Maagd ! Maar de H. Maagd is de koningin van alle heiligen. Als de paus zijn plicht goed doet, zal hij heilig worden, maar hij zal altijd minder zijn dan de H. Maagd. En als hij zijn plicht niet doet, zal hij harder gestraft worden dan de anderen.*

– Maar misschien is het de duivel die je dat geheim toevertrouwd heeft ?

– *Neen, want de duivel draagt geen kruisbeeld en hij zou het vloeken niet verbieden. »*

EERSTE STRUBBELINGEN

De dood van zijn vader in februari 1849 was voor de jongen een wrede beproeving ; hij was nu wees. Het leven in het klooster van de Voorzienigheid be-

gon te wegen. Na drie opeenvolgende vluchtpogingen vertrouwden de zusters hem toe aan zijn wettelijke voorgd. Hij kwam terecht bij een rijke graaf, die de indiscretie zo ver dreef dat hij Maximin zijn kasteel beloofde als hij hem zijn geheim wilde verklappen ! Later gaf de herdersjongen toe : « *Ik stond op het punt het geheim te verraden, toen mijn geheugen me plotseling in de steek liet. Ik kon geen woord meer uitbrengen. Ik was met stomheid geslagen en ik begreep mijn fout door deze verwittiging van Onze-Lieve-Vrouw.* »

Op 19 september 1849, de derde verjaardag van de Verschijning, was hij terug in La Salette. Daar had hij op de berg een vreemde ontmoeting met aanhangers van een zekere baron de Richemont, een avonturier die zichzelf liet doorgaan voor de uit de gevangenis van de *Temple* ontsnapte koning Lodewijk XVII. Deze aanhangers waren ervan overtuigd dat hun idool bij naam vernoemd werd in het geheim van Maximin, en hadden de jongen daarover al eens aangesproken – met negatief resultaat. Nu stelden ze hem voor met hen mee te gaan naar Ars, om er « de heilige die in de gewetens kan lezen » te raadplegen. Mgr. de Bruillard, de bisschop van Grenoble, werd van deze ontmoeting op de hoogte gebracht en was zo wijs zich ertegen te verzetten dat Maximin de grenzen van het diocees zou overschrijden. Maar men negeerde zijn verbod. Deze ongehoorzaamheid had pijnlijke gevolgen, zoals in het eerste deel van deze studie uiteengezet.

Op de terugweg brachten de aanhangers van het “survivantisme” Maximin tot bij de (valse) baron de Richemont. De jongen deed zijn gewone verhaal, en wou dan onmiddellijk vertrekken. Nadien zou hij zich nog vaak op een mysterieuze manier aange trokken voelen door de royalistische milieus, zonder ooit iets van het geheim bekend te maken, terwijl hij toch door zijn houding liet merken dat de Hemel zich geïnteresseerd had voor de terugkeer op de troon van de Allerchristelijkste Koning.

DE REDACTIE VAN HET GEHEIM

Na zijn terugkeer uit Ars werd Maximin leerling aan het kleinseminarie van Grenoble. Zijn leraren gaven er zich snel rekenschap van dat zijn onstabiel karakter een obstakel was voor het priesterschap. « Hij is aan de lichtzinnige kant, een beetje verstrooid, maar ik denk toch dat zijn geloof diep is », verklaarde de superior over hem.

Het was daar dat men hem op 2 juli 1851 kwam halen om hem naar het bisdom te brengen waar hij zijn geheim moest neerschrijven :

« Meneer Dausse, die hem begeleidt, geeft hem de raad goed na te denken over wat hij gaat doen. De jongen is echter niet ongerust. “*Ik herinner me goed alles wat me gezegd is. U zal zien hoe snel ik alles opschrijf, zonder naar mijn woorden te moeten zoeken.*”

« Maximin doopt de pen in de inktpot en schudt ze zomaar uit op het parket (waarvoor hij van de getuigen, die vanop een afstand toekijken, een berisping krijgt). Hij schrijft : *Op 19 september 1846 heb ik een Dame gezien, schitterend als de zon. Ik denk dat het de H. Maagd was, maar ik heb nooit gezegd dat zij het werkelijk was. Het is aan de Kerk om te oordelen of het inderdaad de H. Maagd was of iemand anders, door wat ik hierna zal zeggen. Ze heeft het me toevertrouwd in het midden van haar toespraak, na volgende zin : “De druiven zullen rotten en de noten slecht worden.”*

« De jongen toont deze inleiding aan meneer Dausse, die instemmend knikt. Dan zet hij zich terug aan het bureau te schrijven, snel, zonder te pauzeren, alsof hij een tekst kopieert. Wanneer hij klaar is, staat hij recht... en gooit het blad dat hij beschreven heeft in de lucht. “*Nu ben ik ervan af*”, zegt hij, “*ik heb geen geheim meer, ik ben zoals de anderen. Niemand hoeft me nog iets te komen vragen, iedereen kan zich tot de Paus richten, hij zal spreken als hij dat wil.*” De twee getuigen zien het papier op de grond liggen : een echt kladblad, slordig geschreven en vol inktvlekken. Men dwingt de jongen te herbeginnen, waartegen hij eerst protesteert, maar dan schrijft hij alles netjes over. Monseigneur wordt verwittigd, die Maximin opdraagt zijn tekst in een omslag te steken en die dicht te kleven. Meneer Dausse komt tussenbeide : hij vraagt de bisschop de tekst eerst te lezen, om te vermijden dat de H. Vader een mededeling onder ogen zou krijgen die hem onwaardig is. Mgr. de Bruillard aarzelt maar volgt de raad toch op. Daarna kleeft Maximin de omslag dicht, waarna het bischoppelijk zegel er op geplaatst wordt. De twee getuigen bevestigen schriftelijk dat Maximin de inhoud zelf geschreven en ondertekend heeft, zonder enige beïnvloeding » (Louis Bassette, *Le Fait de La Salette (1846-1854)*, Parijs 1955, pp. 211-212).

Pater Parent vermeldt in zijn « *Leven van Maximin* » (1913) dat de jongen in de zomer van datzelfde jaar 1851 iets doms deed dat hem later nog veel moeilijkheden zou opleveren : « Alles wat de geschiedenis aan de vertrouweling van Maria zou kunnen verwijten met betrekking tot zijn geheim is dat hij, enkele weken later, op 11 augustus 1851, een soort van profetische openbaring neerkribbelde om plezier te doen aan meneer Dausse, die hem bleef lastigvallen. Deze vrome leek bewaarde het kattenbelletje van Maximin zorgvuldig. Maar later, en vooral vlak voor zijn dood, protesteerde de ziener tegen meneer Dausse die geloofde dat hij het *echte* geheim bezat, terwijl hij in werkelijkheid slechts een “*profetische fantasie*” gekregen had, zoals Maximin er soms schreef aan religieuzen die hem lastig vielen om de toekomst te kennen » (aangehaald door Max Le Hidec, *Les Secrets de La Salette*, 1969, p. 81).

BIJNA OP DE TROON : HENRI V

Toen de laatste koning van de Bourbons, Charles X, tijdens de Julirevolutie van 1830 verjaagd werd en aftrad, werd hij opgevolgd door een usurpator : Louis-Philippe van Orléans, als « koning der Fransen » een constitutioneel monarch.

De aanhangers van de wettige traditie of legitimisten stelden hun hoop op de verbannen kleinzoon van Charles X, Henri, die als graaf van Chambord in het Oostenrijkse kasteel van Frohsdorf verbleef.

Toen Frankrijk in september 1870 bij Sedan een verpletterende nederlaag leed tegen Pruisen, waardoor het Tweede Keizerrijk ten val kwam, bekwamen de royalisten een meerderheid in de Nationale Vergadering. De orleanisten sloten een verbond met de legitimisten om Chambord op de troon te brengen als Henri V, en nooit was de restauratie van de Franse monarchie dichterbij dan toen. Maar de graaf aarzelde, wierp bezwaren op, wou niet weten van de tricolore vlag van de Revolutie... en de gunstige gelegenheid ging onherroepelijk voorbij.

De brave meneer Dausse was dan wel bedrogen in zijn goedgelovigheid, maar zijn oordeel over de ziener getuigde van doorzicht toen hij in 1879 schreef : « Door geen paal en perk te stellen aan de vrijheid die alle nieuwsgierigaards hadden om hem te zien, te ondervragen en te aanhoren heeft men de vormingsjaren van Maximin opgeofferd... een fout die men wijs genoeg vermeden heeft bij Bernadette » (Bassette p. 419).

EEN GEMAKKELIJK SLACHTOFFER

In oktober 1851 begon een nieuwe etappe in het leven van Maximin : hij had zijn geheim doorgegeven en de Kerk had in de persoon van Mgr. de Bruillard de waarheid van de Verschijning erkend en de verdere verspreiding van de boodschap op zich genomen. Maar hij bleef nog altijd de ziener van La Salette... met al zijn onvolmaaktheden ! Na een jaar in een ander kleinseminarie van het bisdom doorgebracht te hebben werd hij toevertrouwd aan een heilige priester, abbé Champon, pastoor van Seyssins. Daar bleef hij drie jaar ; hij ging verder met zijn studies, koste wat het kost, waarbij hij veel verdienste en weinig kennis opdeed...

In die tijd waren er veel slechte priesters en hatelijke journalisten die allerlei laster over Maximin en Mélanie rondstrooiden, met de bedoeling de Verschijning gemakkelijker in diskrediet te brengen.

Op een keer had abbé Champon een week in Lyon doorgebracht. Bij zijn terugkeer werd hij aangeklampt door enkele goed bedoelende parochianen :

« Meneer pastoor, u moet iets doen met uw student. Terwijl u in Lyon was, heeft Maximin uw zus geslagen en zich meester gemaakt van het geld van de pastorie.

Daarmee is hij in Grenoble een dag en een nacht lang gaan feesten, en 's morgens vroeg heeft men hem stomdronken op de *Place Grenette* teruggevonden ! »

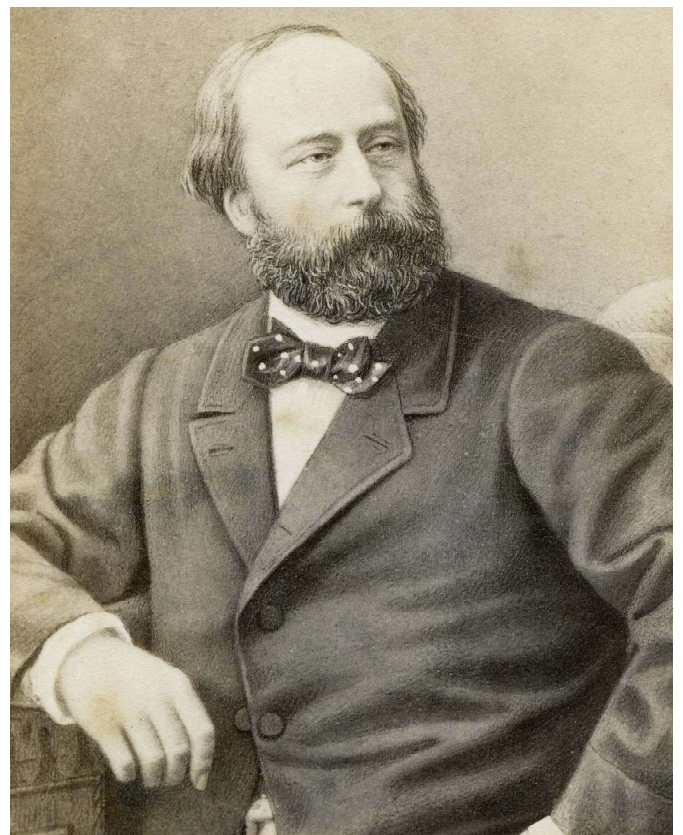
De pastoor is als aan de grond genageld : « Dat is erg. Wanneer is het precies gebeurd ?

– Vorige week, terwijl u op reis was, en woensdagochtend werd de kerel op de *Place Grenette* opgeraapt.

– Wel, dan moet ik u zeggen dat dit verhaal van de eerste tot de laatste letter verzonnen is. Maximin is met mij meegegaan naar Lyon. Hij is die acht dagen niet van mijn zijde geweken en woensdagochtend diende hij mijn mis in Fourvière en ging te communie... »

De contacten die de jongen had gehad met de survivantisten werden door de tegenstanders misbruikt om La Salette voor te stellen als een “bedoeining van royalisten”. Mgr. Ginouilhac was er door aangedaan en regelde de kwestie in zijn mandement van 4 november 1854 : « De totale en absolute onwetendheid van Maximin ten overstaan van het bestaan zelf van Lodewijk XVII [...] maakt dat het uitgesloten is dat de Verschijning van La Salette het werk zou zijn van aanhangers van deze vorst. »

Niettemin wees de bisschop Maximin streng terecht, omdat hij zich te gemakkelijk had laten misbruiken door bepaalde figuren : « Zij wilden hem een bepaalde rol laten spelen waardoor hij zichzelf op de duur belangrijk ging vinden... »

De graaf van Chambord, voor de legitimisten koning Henri V van Frankrijk (1820-1883). « God alleen zal het koningschap herstellen », zou Maximin hem in april 1865 tijdens een onderhoud in Frohsdorf gezegd hebben.

DE VAGEBOND VAN ONZE-LIEVE-VROUW

In 1856 vertrouwde abbé Champon zijn leerling toe aan één van zijn broers, die jezuïet was en hoogleraar theologie aan het seminarie van Dax in de Landes. Talrijke vriendschappen, veel bezoeken : werk en meditatie leden eronder... Maximin, ondertussen 21 jaar, bleef een groot kind, een onverbeterlijke kwajongen die de bergen van de Dauphiné miste en steeds sterker het gevoel had dat hij niet bekwaam was voor het priesterschap. « *Hoewel ik de toekomst niet kan voorzien, heb ik voor het ogenblik de zwarte gedachte dat ik in soutane meer kwaad dan goed zal doen voor de eer van God* », schreef hij in maart 1857 aan zuster Heilige-Thecla, aan wie hij altijd al verknocht was geweest.

Tenslotte keerde hij in 1858 naar zijn geboortestreek terug. Hij was eerst in dienst bij de belastingontvanger La Tronche, daarna bij een mecanicien. Vervolgens trok hij naar Parijs, waar hij verschillende maanden van de ene naar de andere plaats rondzwierf, zonder centen en ongelukkig. Slechte kameraden probeerden hem mee te krijgen naar oorden van verderf, maar hij doorzag hen en zijn hart bleef altijd zuiver, dankzij een speciale bescherming van zijn Dame ; vaak knielde hij aan haar voeten neer in de kerk van Saint-Sulpice. Het echtpaar Jourdain, handelaars op rust, kreeg medelijden met de arme, ontwortelde jongeman en adopteerde hem in 1861. Hij bleef drie jaar bij hen en volgde in die periode lessen aan de faculteit geneeskunde, om de zieken beter te kunnen verzorgen. Andere weldoeners bekommerden zich om hem : de Spaanse graaf van Penalver, de markiezin van Pignerolles ; deze laatste bood hem op een dag een grote som geld aan met de bedoeling dat hij naar het Oostenrijkse Frohsdorf zou trekken om er de graaf van Chambord te ontmoeten, de wettige troonpretendent van Frankrijk [zie kadertekst p. 5].

De historici blijven over het algemeen niet lang stilstaan bij dat mysterieuze onderhoud dat eind april 1865 plaatsvond : « Nutteloze kosten voor een allesbehalve hartelijk onderhoud », schrijft Henri Voilin. « Gelukkig [*sic*] ontsnapte La Salette eens te meer aan de greep van de politiek » (*La Salette, montagne prophétique*, p. 120). Al te vlug gezegd, als men weet hoezeer de ziener gehecht was aan de wettige monarchie :

« Maximin was een loyale aanhanger van de graaf van Chambord. We hebben daar twee bewijzen van. Naar het voorbeeld van de kartuizers en andere religieuzen, die het wapen van hun orde op hun producten plaatsten, had hij zelf ook zijn blazoën. Het werd hem aangewezen door de gravin van Chambord en daarna geschilderd door M. de Grammont, die er op 2 februari 1869 volgende ver-

klaring van gaf : drie lelies, die symbool staan voor de gehechtheid aan Onze-Lieve-Vrouw van La Salette, de paus en de koning. En in een brief van 24 juli 1874 schreef Maximin volgende regels : *“Ik heb er het volste vertrouwen in dat onze koning zal komen... De Kamer schiet tekort in haar zending en Mac-Mahon¹ in zijn plicht, door de koning niet te gaan opzoeken en hem aan te bieden wat men hem verschuldigd is, niet in het minst om Frankrijk te redden”* » (Le Hidec, p. 86).

Moeten we dan markies de la Franquerie geloven die het verslag aanhaalt van het onderhoud dat de troonpretendent had met Maximin ? De ziener zou aan de graaf van Chambord gezegd hebben dat deze nooit de Franse troon zou bestijgen, maar « *God wil dat wij het geheim bewaren. Het is **Hij alleen** die het zichzelf voorbehoudt het koningschap te herstellen.* » Als deze woorden waar zijn, verklaren ze misschien de aarzelende houding van de pretendent in 1873.

Van Wenen begaf Maximin zich naar Rome, waar hij zich engageerde als pauselijk zoeaaf ten dienste van de H. Vader, voor de verdediging van de Pauselijke Staten. Hij werd daarbij geholpen door kardinaal de Villecourt, voormalig bisschop van La Rochelle en in Frankrijk de toegewijde apostel van de Onbevleete Maagd en La Salette ; deze prelaat gaf Maximin het benodigde geld voor zijn engagement, maar op voorwaarde dat hij zijn identiteit niet zou bekendmaken.

Onder de zoeaven bevond zich een toekomstige jezuïet, Henri le Chauff de Kerguenec, die tijdens het avondgebed opmerkte « hoe devoot deze man bad en hoe hij met werkelijk warme en smekende blikken opkeek naar het beeldje van Onze-Lieve-Vrouw ». Het kostte hem weinig moeite de anonimiteit van Maximin te doorprikken, en ze werden vrienden. Hij schreef later over de ziener : « In een gewoon gesprek is de herder van Corps eerder oppervlakkig, al heeft hij wel een klare kijk. Maar wanneer hij over de Verschijning spreekt, is hij niet meer dezelfde. Het kan niet anders of het is de H. Maagd die hem inspireert, want hij is dan van een bewonderenswaardige helderheid en logica. Zelfs de knapst geformuleerde tegenwerpingen zijn voor hem slechts een spel, en hij weerlegt die allemaal met meer gemak dan een kind een zelf gebouwd kaartenkasteel omver gooit. »

Maar zes maanden later verliet Maximin de zoeaven, keerde terug naar Frankrijk en zocht opnieuw zijn pleegouders op.

TERUGKEER NAAR CORPS

In 1868 trok hij zich definitief terug in zijn geboortedorp Corps, waar het echtpaar Jourdain hem twee jaar later verwoogde. Hij weigerde om te huwen : « *Wanneer men de H. Maagd gezien heeft* »,

(1) Patrice de Mac-Mahon, maarschalk van Frankrijk onder keizer Napoleon III, werd in 1873 president van de Derde Franse Republiek. Omdat hij doorging voor koningsgezind verwachtten de royalisten van hem dat hij Chambord op de troon zou brengen, maar die hoop kwam niet uit.

vertrouwde hij enkele intimi toe, « *kan men zich aan niemand op aarde hechten.* » Hij wou graag een beroep uitoefenen, « *om de kost te verdienen in het zweet mijns aanschijns* ». Dan volgden jaren van ellende en honger, die hem ertoe brachten een soort van likeur te fabriceren, een initiatief dat hem alleen maar teleurstellingen en gezichtsverlies opleverde; eens te meer was hij het slachtoffer van zijn naïviteit die handig uitgebuit werd door een oplichter.

Zijn enige troost was de beklimming van de berg, in het bijzonder op de verjaardag van de Verschijning. Toen hij op 19 september 1871 eens te meer zijn verhaal deed aan de bedevaarders, eindigde hij met deze woorden: « *Toen ging de H. Maagd in die richting naar boven [wijzend]. En toen ze daar was aangekomen steeg ze op, ze verdween en ze liet mij achter met al mijn gebreken* » (aangehaald door een ooggetuige, pater Bossan).

Dezelfde pater zocht Maximin twee dagen later op in Corps.

« Wat moet ik zeggen tegen hen die jou en Melanie ervan beschuldigen gebreken te hebben ?

– *Dan moet u hen vragen welke gebreken.*

– Men zegt dat jij lichtzinnig en onstandvastig bent.

– *Dat zijn geen gebreken.*

– Het zijn geen ondeugden maar wel gebreken.

– *Ik ben zoals iedereen, ik ben niet volmaakt.*

– Ikzelf heb altijd gezegd dat je een goede christen bent, want dat is de waarheid... Heeft de Verschijning geen bijzonder effect op jou gehad? Ik wil zeggen: heeft ze jou geen bijzondere genade gebracht om jezelf te verbeteren, heilig te leven?

– *Dat kan ik niet zeggen. Ik heb niets bijzonders ervaren, maar de H. Maagd heeft me een heel christelijke opvoeding geschonken bij de zusters van Corps. Ze heeft me omringd met zeer stichtende priesters. Heel mijn jeugd heb ik doorgebracht in een milieu waarin alles me op het goede wees en afhield van het kwade. Zonder de Verschijning had ik ver verwijderd van de goede God kunnen zijn en heel slecht kunnen worden zoals zoveel anderen – misschien zelfs lid van de Internationale of van de Commune! Het is dus een heel grote genade die ze me geschonken heeft me in het milieu te bewaren waarin ik geleefd heb en me de godsdienstige overtuiging te geven die ik heb.*

– Dat zijn zeker grote genaden. Maar veel mensen die niet nadenken zouden je als een heilige willen zien en niet gewoon als een goede christen.

– *Wel, dat zijn dan dwazen. Met zo'n mensen kan men niet redeneren. De Verschijning en ik zijn twee verschillende zaken. Ik ben maar een werktuig geweest. Het water mag zolang als het wil door een zilveren of een gouden goot lopen, het zal nooit wijn worden, niet meer dan wanneer het door een houten goot zou lopen. De genade van de*

Maximin als pauselijk zoeaaf.

Verschijning loopt langs het kanaal van mijn persoon, maar verandert die niet.

– Ben je er werkelijk van overtuigd slechts een instrument in de handen van Onze-Lieve-Vrouw geweest te zijn?

– *Jazeker. Wij waren slechts een kanaal, wij waren slechts papegaaien die herhaald hebben wat ze gehoord hadden. Wij waren dom vóór de Verschijning, wij bleven dom erna en wij zullen ons hele leven dom blijven* » (aangehaald door Jaouen, *De genade van La Salette in de ogen van de Kerk*, p. 251)

Wat een onschuld! Maximin maakte zich geen enkele illusie over zichzelf, maar de wederwaardigheden van zijn onstabiel leven vielen in het niets tegenover het onbegrijpelijk mysterie dat de mooie Dame hem, een arme onwetende koeherder, had uitverkozen als haar boodschapper.

De nederigheid belette hem nochtans niet indien nodig op zijn stuk te staan, vooral als zijn Geheim op het spel stond. Toen in 1871 een brochure verscheen met als titel « *Laatste openbaringen over nakende gebeurtenissen* », waarin de schrijver beweerde de tekst van het echte geheim van Maximin openbaar te maken – de kladtekst die de herdersjongen op het bisdom had moeten opnieuw schrijven – reageerde Maximin bijzonder energiek: « *In aanwezigheid van Monseigneur, kanunnik de Taxis en M. Dausse heb ik de kladversie van mijn geheim verbrand. Ik heb de kopie verzegeld met het blaazen van Monseigneur en hem vervolgens de brief overhandigd om naar Rome gebracht te worden. Dat is de zuivere en eenvoudige waarheid. [...] Wat mij betreft, ik zal in de toekomst zijn wat ik altijd geweest ben: van een totale zwijgzaamheid over dit onderwerp. En als ik ooit de opdracht zou krijgen het geheim publiek te maken, dan zou ik dat nooit doen zonder de toestemming van mijn bischop die het zelf zou verantwoorden in Rome. Op die manier zou ik altijd zeker zijn in de lijn van mijn plicht te blijven en terzelfdertijd onderworpen aan de Allerheiligste Kerk, onze goede Moeder* » (2 februari 1872).

« EEN BENIJDENSWAARDIGE DOOD »

Zijn gezondheid ging achteruit. Op 4 november 1874 – hij was toen 39 jaar oud – ondernam hij zijn laatste bedevaart naar La Salette ; het was ook de laatste keer dat hij in het publiek de woorden van de mooie Dame herhaalde. Daarna ging hij terug naar zijn geboortehuis om zich voor te bereiden op de dood met de vroomheid van het kind dat hij altijd gebleven was. Devote vrouwen, zuster Heilige-Thecla en mevrouw Jourdain, bleven bij hem.

Op maandag 1 maart 1875 voelde hij zijn einde naderen en vroeg hij de laatste sacramenten. Hij beantwoordde vroom de gebeden van de stervenden en ontving de H. Communie. Hij had moeite om de hostie door te slikken en vroeg wat water van La Salette. Men gaf er hem enkele druppels van, waarop hij zachtjes de geest gaf. Een missionaris van La Salette die hem bijstond in zijn laatste ogenblikken verklaarde : « Ik zou in zijn plaats willen zijn. »

Zijn testament was als volgt opgesteld :

« In de naam van de Vader en de Zoon en de H. Geest. Amen.

« Ik geloof in alles wat de heilige, apostolische en Roomse Kerk onderwijst, in alle dogma's die onze H. Vader de Paus, de verheven en onfeilbare Pius IX, gedefinieerd heeft.

« Ik geloof vol overtuiging, zelfs ten koste van mijn bloed, in de beroemde verschijning van de Allerheiligste Maagd op de heilige berg van La Salette, op 19 september 1846, verschijning die ik verdedigd heb in woorden, geschriften en lijden.

« Dat na mijn dood niemand komt verzekeren of zeggen dat hij mij heeft horen terugkomen op de grote gebeurtenis van La Salette : want door zo te liegen tegenover de hele wereld zou die persoon zichzelf beliegen.

« In die gevoelens schenk ik mijn hart aan Onze-Lieve-Vrouw van La Salette. »

SYMBOOL VAN DE VRIJGEKOCHE ADAM

Dat is het leven van de herder Maximin, een arm leven van ronddwalen en ongeluk, vol tegenspraken en mislukkingen, vol doornen en onkruid. In zijn eigen tijd al werd hij miskend en geminacht, en in de ogen van de meeste hedendaagse aanhangers van La Salette staat hij volledig in de schaduw van Mélanie. Wij hebben dat leven willen vertellen omdat Maximin ons het symbool lijkt van Adam, maar een vrijgekochte Adam, die zijn kruis draagt, die verleid wordt om opnieuw te vallen maar die de verleiding overwint door zijn nederig en biddend geloof. Onze-Lieve-Vrouw had ongetwijfeld haar redenen om deze kleine, onwetende herdersjongen, met een hart zuiver en eenvoudig als een bergbron, uit te kiezen. Hij heeft geleefd en is gestorven zoals hij geboren is, arm, zonder enig voordeel te halen uit zijn zending die hij nochtans met een bewonderenswaardige trouw vervuld heeft, alvorens te sterven in de armen van de Kerk en van de Maagd Maria.

Zijn innerlijke kracht kwam voort uit zijn Geheim, dat schitterde in zijn hart als een lamp die brandt in de nacht. Is het bij wijze van besluit toch mogelijk enkele hypothesen te formuleren over de inhoud ervan ? Zijn biograaf, pater Parent, stelt de vraag en antwoordt als volgt :

« Ja, op basis van enkele aanwijzingen. Natuurlijk kan de boodschap van de herder enkel die van de herderin bevestigen, of minstens er niet helemaal in tegenspraak mee zijn ; beide moeten elkaar aanvullen, naar het voorbeeld van de Evangelies... Bovendien moet elk geheim speciale profetieën bevatten of een bijzonder karakter hebben. Wat zou dan dat bijzondere in het geheim van Maximin zijn ? Het zou vooral de triomf van de Kerk aankondigen en meer bepaald zou het de politieke redder aanduiden, die in zoveel profetieën wordt genoemd onder de volkse naam van de Grote Monarch. »

We hebben gezien hoe we die terugkeer van de koning, de zoon van de H. Lodewijk, moeten interpreteren : *niet* de zagezegd in leven gebleven Lodewijk XVII, *niet* de wettige troonpretendent, de graaf van Chambord... maar een andere – later !

« Wat de triomf van de Kerk betreft, die wordt naar mijn mening aangeduid door de aandrang van de kleine herder uit de Alpen om zijn houten kruis te planten op de plaats genaamd “Tenhemelopneming van Maria”, waar Onze-Lieve-Vrouw opsteeg naar de hemel, triomfantelijk, met haar blik in de richting van Rome. Pius IX is, meer dan zijn twee opvolgers, de beproefde en gekruisigde paus geweest, volgens het zo toepasselijke devies van Malachias : *crux de Cruce* ; toch hebben waarnemers opgemerkt dat deze Opperherder over het algemeen een grote sereniteit uitstraalde, en vaak heeft hij plechtige woorden van vertrouwen in een betere toekomst uitgesproken – die wij spijtig genoeg nog niet gezien hebben, helaas. Welnu, men schrijft de opvallende kalmte van de vrome Pius IX toe aan zijn kennis van de twee geheimen van La Salette.

« In 1869 schreef Maximin aan zijn Spaanse wel-doener, de graaf van Penalver, volgende merkwaardige woorden : « *Ik word er niet moe van te bidden voor Pius IX, die de grootste figuur is die wij in ons tijdperk bezitten. Hij houdt veel van Onze-Lieve-Vrouw van La Salette, die hem ondersteunt in zijn moeilijkheden en bijstaat in het bestuur van de Kerk. Vaak maakt hij een allusie op een publiek of een geheim woord van de mooie Dame...* » (pp. 82-83).

Maximin en Pius IX, de kleine herder van Corps en de grootste paus van de negentiende eeuw, verkozen in 1846, het jaar zelf van de Verschijning ! Zijn zij allebei niet, ieder op zijn manier, een symbool van de trouw van de katholieke Kerk te midden van de zwaarste beproevingen, wachtend op de onbetwifelbare realisatie van de beloften van hun aanbeden Heer en zijn geliefde Moeder ?

abbé Georges de Nantes
zomer 1996

DE « GOEDE PAUS » JOANNES XXIII

DE GELUKZALIGE DIE ONS IN HET ONGELUK GESTORT HEEFT

OP 3 juni 1963, om kwart voor acht 's avonds, terwijl kardinaal Traglia, provicaris van Rome, net het *Ite missa est* had gezongen van de H. Mis die hij opdroeg ter intentie van de stervende paus, overleed zachtjes de "goede paus Joannes", 81 jaar oud. Op het Sint-Pietersplein weenden de gelovigen om deze Opperherder van wie de gemoedelijkheid de harten veroverd had. De hele wereld, Moskou inclus, bracht hem hulde. En zijn reputatie van heiligheid, in stand gehouden door de aanhangers van het Tweede Vaticaans Concilie dat hij samengeroepen had, leidde uiteindelijk tot zijn zaligverklaring door Joannes-Paulus II op 3 september 2000.

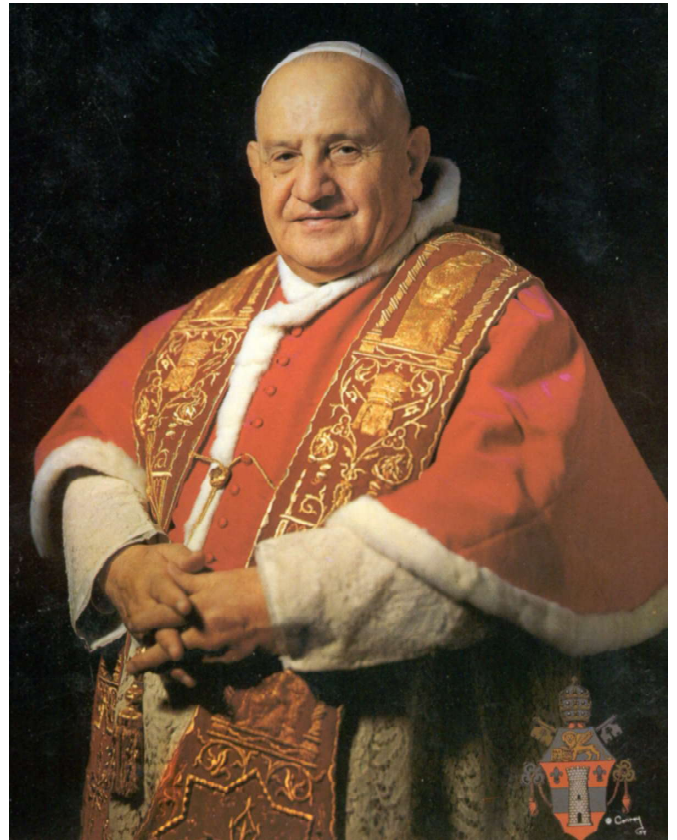
Uit één van zijn laatste woorden blijkt duidelijk heel de tweeslachtigheid van deze paus die de verantwoordelijkheid draagt de Kerk te hebben geopend voor de wereld. Nadat hij in volle bewustzijn het Heilig Oliesel had ontvangen, wees hij naar het kruisbeeld tegenover zijn bed en zei tot de aanwezigen: « *Het geheim van mijn ambt ligt in het kruisbeeld dat ik steeds vóór mijn bed wilde zien hangen. Zo kan ik het zien bij het ontwaken en alvorens in te slapen. Het is dáár, ik kan er tegen spreken gedurende de lange avonduren. Bekijk het, zie het zoals ik het zie. Die open armen zijn het programma van mijn pontificaat geweest: ze geven aan dat Christus gestorven is voor iedereen, voor ons. Niemand wordt uitgesloten van zijn liefde en zijn vergiffenis.* »

Joannes XXIII wilde dus een apostel zijn van de onvoorwaardelijke liefde die Christus de mensen be-toont – maar de heiligen die vóór deze tijd heilig verklaard werden, dachten die ook dat de liefde van Christus onvoorwaardelijk is? Om na te gaan hoe groot de afstand is tussen hen en de 261ste opvolger van Petrus, volstaat het zijn leven te vertellen. We volgen daarbij zijn best geïnformeerde biograaf, Peter Hebblethwaite, een Engelse universitair en uitgetreden jezuïet, specialist in de geschiedenis van de hedendaagse Kerk.

KLERIKALE JEUGD IN EEN LIBERAAL KLIMAAT

Zoals de H. Pius X en zoals ook zijn biograaf schrijft, is Angelo Roncalli « arm geboren ». Maar dat is het enige punt van overeenkomst met zijn heilige voorganger, wat Roncalli heeft niet « arm geleefd » en is evenmin « arm gestorven ». De "goedmoedigheid" waarmee hij de lof zong van de schatten in de kerken waar hij celebreerde, opdat men ze hem cadeau zou doen, was berucht en werd door alle kosters gevreesd.

Hij ziet het levenslicht op 25 november 1881 in een klein dorpje bij Bergamo in Lombardije, als vierde van twaalf kinderen in een familie van diepchristelijke

Paus Joannes XXIII (1958-1963).

landpachters. Angelo toont zich een vroom kind dat niet vatbaar is voor de propaganda van de vrijzinnige school waar hij verplicht naartoe moet. Daardoor mag hij uitzonderlijk vroeg zijn eerste communie doen, op 8 jaar. Het is trouwens zijn pastoor die opmerkt hoe verstandig hij is en zijn ouders ervan overtuigt hem zijn studies te laten voortzetten, wat hij vol moed doet in lastige omstandigheden, tenminste toch de eerste jaren.

Zonder een crisis door te maken of zijn geloof in vraag te stellen gaat hij het seminarie van Bergamo binnen, waar hij een traditionele vorming in de geest van de Contrareformatie krijgt. Hij is een model-seminarist en legt zichzelf een leefregel op waaraan hij de rest van zijn leven trouw zal blijven.

In 1900 is de jonge seminarist naar aanleiding van een kort bezoek aan Rome onder de indruk van Leo XIII, maar ook van het antiklerikaal klimaat in de Eeuwige Stad. Het jaar daarop is hij er terug, ditmaal gezonden door zijn bisschop om er theologie te studeren. Hij profiteert dus van de thomistische vernieuwing, maar het is vooral het vak geschiedenis dat hem boeit dankzij zijn leraar, Don Benigni, toekomstige rechterhand van de H. Pius X in de strijd tegen het modernisme; van deze geestelijke neemt hij de immense bewondering voor de Contrareformatie over, in het bijzonder voor de

H. Carolus Borromeüs. Deze bewondering blijkt uit het feit dat Roncalli tot aan zijn uitverkiezing tot paus zal werken aan de kritische uitgave van de negenendertig boekdelen met verslagen van de pastorale bezoeken van zijn uitverkoren heilige !

Zijn geliefde studies worden in november 1901 onderbroken door een jaar legerdienst, dat hem zeer zwaar valt. Na afloop blijft hij zijn roeping trouw maar hij is enigszins gedesillusioneerd over de toestand van de mensheid. Daarentegen ervaart hij, zo schrijft hij aan zijn familie, « *een felle drang om alles te willen weten, alle waardevolle auteurs te kennen, me op de hoogte te stellen van heel de wetenschappelijke beweging in haar talrijke disciplines.* »

In Rome is hij medeleerling en vriend van Ernesto Buanaiuti, die geëxcommuniceerd zal worden wegens modernisme. Angelo volgt hem wel niet in zijn slechte ingesteldheid en zijn kritiek op hun vorming, maar samen met hem wenst hij toch al een Kerk die meer openstaat voor de moderne wereld en die zich meer interesseert voor de sociale actie. Gedurende deze jaren evolueert zijn spiritualiteit om daarna niet meer te veranderen. Na grootgebracht te zijn in de vrees voor de zonde neemt hij nu volgend besluit : « *Het gevoel van Gods liefde en de volledige overgave aan zijn goeddunken moeten bij mij al de rest opslorpen.* »

Maar van deze eerste periode in Rome is het belangrijkste voor zijn toekomst ongetwijfeld het contact dat hij op aanbeveling van een bevriend priester legt met Mgr. Tedeschi, aalmoezenier van het Werk van de Congressen, anders gezegd de Katholieke Actie. Deze prelaat behoort tot de kring van aanhangers van kardinaal Rampolla, de staatssecretaris van Leo XIII, een erg liberale figuur die banden heeft met de vrijmetselarij.

De jonge Roncalli toont zich overigens verrukt over twee "overwinningen" van de diplomatie van Leo XIII : het bezoek aan het Vaticaan van de koning van Engeland, en kort daarna dat van de keizer van Duitsland. In zijn dagboek schrijft hij : « *Het is een teken des tijds, deze nieuwe en stralende zonsopgang boven het Vaticaan na een stormachtige nacht, deze trage maar bewuste en reële terugkeer van de naties in de armen van de gemeenschappelijke Vader...* » Afgezien van de naïviteit van deze ontboezeming, die abstractie maakt van het voordeel dat de twee staatshoofden haalden uit de pauselijke ontvangst zonder dat er enig waarachtig voordeel was voor het rijk van Christus, moet hier gewezen worden op het allereerste gebruik van de uitdrukking "teken des tijds". Rechtvaardigde een van de toekomstige slogans van de conciliaire revolutie toen al de politiek van verzoening van de Kerk met haar vijanden ?

Hier vinden we reeds een van de karaktertrekken van Roncalli terug : de snelheid waarmee hij in vuur

en vlam staat voor de openheid van geest van de vijanden van de Kerk. Dat men elkaar niet meer bestrijdt, dat men elkaar niet meer veroordeelt lijkt hem een aanzienlijke vooruitgang !

WEERSPANNIG TEGEN DE H. PIUS X

Op 4 augustus 1903 wordt kardinaal Sarto tot paus verkozen, en niet kardinaal Rampolla die als favoriet het conclaaf was binnengegaan. De patriarch van Venetië neemt de naam aan van Pius X. Eén van zijn eerste belangrijke beslissingen is de opheffing van het Werk van de Congressen, dat ondermijnd is door de dwalingen van de christendemocratie. Het zal niet de enige maatregel zijn die de beschermelingen van de staatssecretaris van de overleden paus treft.

Het is in dit klimaat van ontredde voor zijn "geestelijke familie" dat Roncalli zijn studies theologie beëindigt en op 10 augustus 1904 priester gewijd wordt. Hij vat het plan op studies in canoniek recht te beginnen wanneer plots de benoeming volgt van Mgr. Tedeschi tot bisschop van Bergamo, die hem meteen tot zijn secretaris kiest.

Nauwelijks heeft de nieuwe bisschop zich gevestigd in zijn diocese of hij vertrekt in het gezelschap van zijn secretaris op bedevaart naar Frankrijk, niet uit vroomheid maar om zich met eigen ogen reken-schap te geven van de impact van de vastberaden politiek van Pius X tegen de antiklerikale Franse regering.

We weten nu genoeg om vast te stellen dat de toekomstige Joannes XXIII in zijn geestelijke vorming onuitwisbaar getekend werd door een milieu dat sterk gekant was tegen Pius X en tegen alles wat die heilige paus verpersoonlijkte. Maar Roncalli koestert een grenzeloze verering voor Mgr. Tedeschi, van wie hij later de biografie zal schrijven en bij wie hij in het bijzonder de capaciteit bewondert om de Kerk aan te passen aan « *de nieuwe omstandigheden en de nieuwe noden van de tijd* ». Het is in diens spoor dat hij een hechte vriendschap aanknoopt met kardinaal Ferrari, aartsbisschop van Milaan, die zelf ook tot de liberale clan behoort.

Wanneer op 8 september 1907 de encycliek *Pascendi* verschijnt die het modernisme krachtig veroordeelt, zijn de liberale kringen helemaal ondersteboven ; ze zien het als een dodelijke slag toegebracht aan studie, wetenschap en intellect binnen de Kerk. Op 4 december geeft Don Roncalli een conferentie die veel stof doet opwaaien. Het is een meesterwerk van handigheid, dat de indruk geeft de encycliek goed te keuren terwijl het in werkelijkheid een lofbetuiging vormt voor de intellectuele nieuwsgierigheid, de vrije kritiek en het in vraag stellen van de kennis.

Zijn biograaf merkt op dat Roncalli een dergelijke lezing niet had kunnen geven zonder zich verzekerd te weten van de bescherming van machtige perso-

nen, waartoe men naast kardinaal Ferrari ook kardinaal Mercier moet rekenen, de primaat van België, die Pius X achter de schermen niet spaart van bijtende kritiek terwijl hij in het openbaar doet alsof hij het volledig met hem eens is...

Binnen die besloten kring hoort Roncalli in 1908 de oude bisschop van Cremona, Mgr. Bonomelli, voor het eerst het idee verkondigen van een concilie. Hij omschrijft het als volgt in zijn dagboek: *« Een groot oecumenisch concilie dat snel, vrij en openlijk handelt over de grote problemen van het godsdienstig leven, zou misschien de aandacht van de wereld op de Kerk kunnen vestigen, het geloof stimuleren en nieuwe perspectieven voor de toekomst openen. »*

Volgende anekdote illustreert de tegenstelling tussen de H. Pius X en de toekomstige Joannes XXIII. Ze dateert van 18 november 1908, toen de heilige paus een delegatie van het bisdom Bergamo in audiëntie ontving die hem 25.100 lire in goudstukken kwam overhandigen voor zijn jubileum. In zijn dagboek vertelt Roncalli dat Pius X deze gift niet één blik gunde, niet één bedanking, maar dat hij hen op emotionele wijze krachtig waarschuwde voor het modernisme en zijn kwalijke gevolgen. Angelo Roncalli becommentarieerde het voorval met deze woorden: *« Heilig, in elk geval, maar wel niet helemaal volmaakt, want hij liet zich overmeesteren door ongerustheid en toonde zich toch zo angstig. »* Het is allicht uit volmaaktheid dat Joannes XXIII van zijn kant nooit beangstigd zal zijn noch om het zielenheil van anderen noch om zijn eigen heil!

Toch moeten we opmerken dat hij in 1910, op het moment dat hij de antimodernistische eed moet afleggen, volgende woorden optekent die zijn biograaf als « onbegrijpelijk » betitelt: *« De pijnlijke ervaringen die men dit jaar hier en daar heeft kunnen vaststellen, de ernstige bekommernissen van de H. Vader en de oproepen van de herders overtuigen me ervan (zonder dat ik er meer wil achter zoeken) dat de wind van het modernisme harder en ruimer waait dan op het eerste gezicht leek, en dat hij perfect hen kan treffen en doen afdwalen die oorspronkelijk slechts wensten de oude waarden van het christendom aan te passen aan de noden van de moderne tijd. »*

Dat belet niet dat zijn cursus geschiedenis aan het seminarie van Bergamo aangeklaagd wordt als modernistisch. Om zich te verdedigen schrijft hij in juni 1914 naar kardinaal De Lai dat hij nooit de modernistische historicus Mgr. Duchesne gelezen heeft – wat niet meer of minder dan een leugen is, zoals zijn biograaf wel verplicht is toe te geven.

Het was nodig om wat langer stil te staan bij de vormingsjaren van Angelo Roncalli, omdat ze zo bepalend geweest zijn. De hele Joannes XXIII is daarin reeds aanwezig. Tot het einde heeft hij de ideeën

behouden van dat liberale cenakel dat sympathiek stond tegenover de modernisten, aangroeide in de schaduw van Leo XIII, veroordeeld werd door de H. Pius X maar niet uitgeroeid, vermits het binnen de kortste keren terug de kop opstak en zich zou nestelen in de hoogste regionen van de Kerk.

EEN TRAAG OP GANG KOMENDE CARRIÈRE

Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt Roncalli gemobiliseerd als verpleger-aalmoezenier. De moed en de heldhaftigheid van de soldaten sturen de indrukken overgehouden van zijn militaire dienst bij. Hij is ook blij dat er een eind komt aan het antiklerikalisme door de gemeenschappelijke beproevingen van soldaten en priesters. De tegenstelling tussen het Italiaanse patriottisme en de Kerk is in de loopgrachten opgelost.

Eens de oorlog voorbij is, benoemt de nieuwe bisschop van Bergamo hem tot directeur van het studentenhuys, geestelijk directeur van het seminarie en directeur van het Verbond van katholieke Vrouwen. In dat milieu dat heel ontvankelijk is voor de principes van de christendemocratie voelt hij zich gelukkig. Hij steunt de *Partito Popolare Italiano* van de Siciliaanse priester Sturzo; samen met kardinaal Ferrari en anderen droomt hij van een theodemocratie onder de leiding van een paus die openstaat voor de moderne wereld.

In 1920, tijdens het Eucharistisch Congres van Bologna, op een moment waarop men in Italië een communistische revolutie vreest, houdt hij een bijzonder warm onthaalde toespraak over de H. Maagd en de Eucharistie, die hij besluit met een les van rustig vertrouwen. Als gevolg van dat oratorisch succes spreekt kardinaal Van Rossum, prefect van de *Propaganda Fide*, hem aan voor de functie van nationaal directeur van de Geloofsverspreiding. Hij aanvaardt deze nieuwe functie, die hem de titel van monseigneur bezorgt, en toont er zich bijzonder efficiënt in.

Hij stelt zich gereserveerd op tegenover de nieuwe paus, Pius XI, van wie hij de politiek van verstandhouding met Mussolini in het begin niet begrijpt. Hijzelf is resoluut antifascist, in die mate zelfs dat de regering als gevolg van een preek waarin Roncalli zich openlijk tegen het regime keert, zijn verwijdering uit Rome vraagt. Om die reden wordt hij op 17 februari 1925 tot apostolisch visitator in Bulgarije benoemd, waar tweeënzestigduizend katholieken leven, verdeeld tussen Uniaten en Latijnen; ze zijn verloren in een zee van orthodoxen die zich uit anticommunisme losgemaakt hebben van het patriarchaat van Moskou en toenadering zoeken zowel tot Constantinopel als tot Rome. Men verwacht dus van hem een rapport over deze complexe situatie.

Op het allerlaatste moment beslist Pius XI, die hem ontvangt kort voor zijn vertrek, om hem tot aartsbisschop aan te stellen, wat voor deze zending

geen noodzaak is. Hij ontvangt de wijding op 3 maart 1925. Op dat moment maakt hij kennis met dom Lambert Beauduin en wordt hij een aanhanger van « *de oecumene van de naastenliefde* », zoals hij het uitdrukt, waarbij men de veroordelingen uit het verleden laat voor wat ze zijn en op de eerste plaats kijkt naar wat verenigt.

Hij wordt genoemd als opvolger van kardinaal Ferrari in Milaan maar Mussolini verzet zich hiertegen. Hij blijft dus tien jaar in Bulgarije en maakt er het beste van door zich in te zetten voor de katholieken en vriendschap aan te knopen met de koninklijke familie.

Einde 1934 wordt hij als apostolisch afgevaardigde naar Turkije gestuurd, waar zijn voorganger zowel de vrijzinnige regering van Atatürk als het patriarchaat van Constantinopel tegen zich in het harnas gejaagd heeft. Zijn gemoedelijkheid doet wonderen, iedereen apprecieert hem. Hij laat vernieuwingen toe die door Rome streng worden beoordeeld maar die hem de achting van de Turken bezorgen, zoals het gebruik van hun taal in de liturgie voor de aanroepingen tijdens het lof of voor de lezingen tijdens de H. Mis. Bij de dood van Pius XI ontvangt hij de rouwbetuiging van de patriarch van Constantinopel, wat ongezien is sinds het schisma.

In 1939 wordt het neutraal gebleven Turkije een draaischijf van diplomatieke activiteit van de oorlogvoerende landen. Roncalli knoopt vriendschapsbanden aan met de ambassadeur van Duitsland, de katholiek Von Papen, die hem veel informatie bezorgt over de “vredesintenties” van Hitler. Roncalli geeft deze door aan Rome als documenten van het hoogste belang. Maar Mgr. Tardini, die in het Vaticaan de diplomatie van de H. Stoel in handen heeft, is niet onder de indruk. In de marge van een rapport van de apostolisch afgevaardigde in Turkije noteert hij: « Nog iemand die er niks van begrepen heeft ».

Zijn biograaf maakt het trouwens zonder meer duidelijk: de diplomatieke activiteit van Mgr. Roncalli is een opeenvolging van mislukkingen, als men abstractie maakt van zijn capaciteit om zich door iedereen te doen waarderen. Dat verklaart waarom hij geen hoge reputatie geniet bij het Staatssecretariaat en de Romeinse Curie. Zijn enig succes is de redding van twintigduizend Joden uit Centraal-Europa, dankzij zijn goede betrekkingen met de koning van Bulgarije... en de medeplichtigheid van Von Papen.

APOSTOLISCH NUNTIVUS IN PARIJS

Op 6 oktober 1944 wordt hij benoemd tot apostolisch nuntius in Parijs. De sfeer tussen Frankrijk en de Heilige Stoel is zeer gespannen en er is iemand nodig die de zaak kan deblokkeren.

Zijn biograaf toont aan dat Angelo Roncalli in werkelijkheid slechts een zeer ondergeschikte rol

speelt in de verbetering van de betrekkingen tussen De Gaulle en het Vaticaan. Met zijn glimlach symboliseert hij de officiële aansluiting van de Kerk bij de machtsgreep van de generaal. Het Frankrijk van maarschalk Pétain wordt gezien als een ongelukkig interval, zoals de nieuwe nuntius het zonder omwegen zegt in de eerste toespraak waarin hij de nieuwe machthebber geluk wenst: « *Frankrijk krijgt zijn traditioneel aanzien terug en de plaats die het toekomt onder de naties.* »

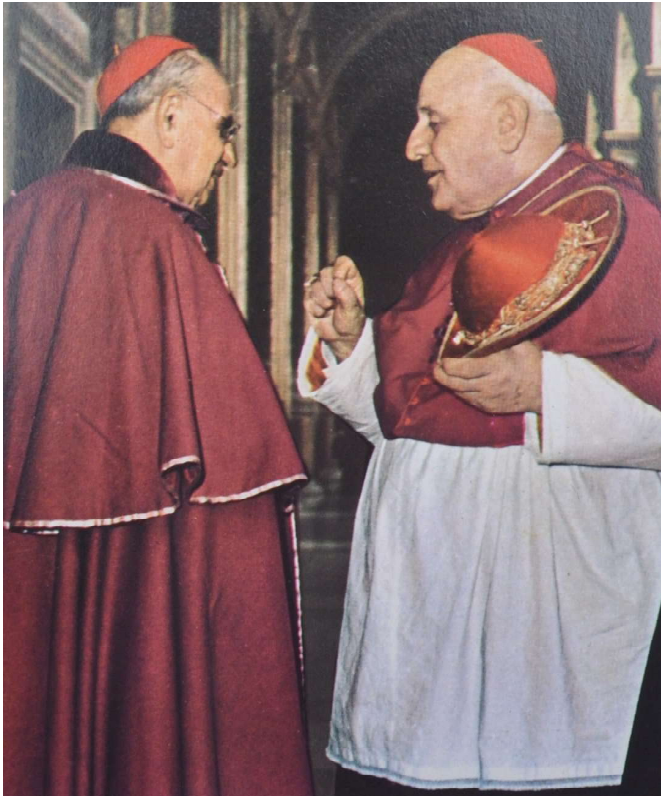
Gedurende zijn negenjarig verblijf in Parijs wordt hij erg gewaardeerd door het Franse politieke milieu, zelfs het niet-christelijke, waar zijn humor wonderen doet tijdens de protocollaire diners. Zijn uitgangspunt is eenvoudig: « *Het onderhouden van vreedzame relaties tussen Kerk en Staat is het doel zelf van de apostolische nuntiatur.* »

Aanvankelijk lijkt hij ongerust over de situatie: « *Frankrijk is als het uitverkoren volk: het beeldt zich in dat het, omdat het sinds eeuwen de “oudste dochter van de Kerk” is, zich om het even wat kan veroorloven zonder dat uit zijn daden het geloof blijkt. Het vergist zich, en ik ben er ongerust over.* » Maar hij verandert snel van mening onder invloed van de uitstekende betrekkingen die hij onderhoudt met Mgr. Montini, die samen met Mgr. Tardini in die tijd de voornaamste medewerker van Pius XII is.

Men kan zeggen dat zijn verblijf in Frankrijk hem de kentrekken geeft die zijn pontificaat zullen bepalen: een algemeen optimisme en de overtuiging dat de Kerk de dwalingen niet meer hoeft te veroordelen vermits « *heden ten dage de mensen zelf deze beginnen te veroordelen* »; verder een grote belangstelling voor humanitaire acties en een onvoorwaardelijke openheid ten opzichte van de moderne wereld.

Op 29 november 1952 wordt hij kardinaal gecreëerd en enkele weken later volgt zijn benoeming tot patriarch van Venetië. In de Dogenstad is hij zeer gelukkig. Daar, zoals elders, veroveren zijn gemoedelijkheid en zijn humor snel de harten. Hij aarzelt niet om zich af te zetten tegen de politieke partijen, wat meteen wordt geïnterpreteerd als een afkeuring van de christendemocraten. Hij roept een bisschoppelijke synode samen en volgt hiermee de H. Carolus Borromeüs en de H. Pius X na. Bij die gelegenheid gebruikt hij voor de eerste keer de uitdrukking « *aggiornamento van de Kerk* ». Hij herinnert graag aan de eeuwige jeugdigheid van de Kerk, dat wil zeggen haar mogelijkheid zich onophoudelijk aan te passen aan de wereld waarin zij leeft.

Met Mgr. Montini, die nu aartsbisschop van Milaan is maar die Pius XII weigert kardinaal te creëren, blijft hij een uitvoerige briefwisseling onderhouden, maar « ze beleefden hun vriendschap voorzichtig en discreet », schrijft zijn biograaf.

In de rouwperiode vlak na de dood van Pius XII (9 oktober 1958) was Roncalli volgens zijn biograaf bijzonder actief. Hij effende voor zichzelf het pad naar de Troon van Petrus met de belofte dat het voornaamste agendapunt van zijn ongetwijfeld korte pontificaat – hij was 77 – de creatie tot kardinaal zou zijn van de man op wie de Kerk en de wereld volgens hem wachtten: Giovanni Battista Montini.

OP DE TROON VAN PETRUS

Bij de dood van Pius XII, op 9 oktober 1958, is het duidelijk dat kardinaal Roncalli *papabile* is, rekening houdend met de hoge leeftijd van de kardinalen en hun klein aantal. Algemeen wordt aangenomen dat het toekomstig pontificaat dat van een overgangspaus zal zijn.

Hebblethwaite merkt ironisch op: « Joannes XXIII zal kunnen schrijven dat hij de eer en de last van het pontificaat aanvaard heeft *“met de vreugde te kunnen zeggen dat ik niets gedaan heb om het te kunnen bekomen, werkelijk niets; integendeel, ik heb me zorgvuldig en bewust ingespannen om van mijn kant uit geen enkel argument ten gunste van mezelf aan te reiken”*, maar hij past deze opmerkingen slechts toe op het eigenlijke conclaaf », want... de dagen die eraan voorafgaan is hij bijzonder actief!

In tegenstelling immers tot kardinaal Sarto en kardinaal Luciani, die het zo geregeld hadden dat ze slechts deelnamen aan de bijeenkomsten van de kardinalen die strikt verplicht waren, vermenigvuldigt kardinaal Roncalli het aantal bezoeken en maaltijden met zijn collega's en met de sleutelfiguren van het Vaticaan. Bij afwezigheid van Montini presenteert hij zichzelf als de juiste persoon om het pontificaat van deze laatste voor te bereiden. De contacten die hij legt zijn zo geslaagd dat hij er aan

de vooravond van het conclaaf van overtuigd is dat hij verkozen zal worden.

Nochtans verloopt het niet zoals verwacht. De behoudsgezinden willen *a priori* niet van hem weten en hij heeft geen goede reputatie bij de kardinalen van de Curie. Aan de vooravond van de elfde stemming brengen de conservatieve kardinalen Ruffini, aartsbisschop van Palermo, en Ottaviani, prefect van het H. Officie, hem een bezoek op zijn kamer om hem de noodzaak uit te leggen van een Concilie dat de moderne dwalingen moet veroordelen. De diplomaat Roncalli luistert belangstellend toe en lijkt overtuigd, hetgeen hem hun invloedrijke stemmen oplevert.

Na zijn verkiezing op 28 oktober 1958 is hij opmerkelijk kalm. Hij zal een maand later 77 jaar worden. Zijn eerste beslissing is verrassend: hij kiest als staatssecretaris de zeer behoudsgezinde naaste medewerker van Pius XII, Mgr. Tardini, waardoor de Curie zich met hem verzoent. Maar 's anderendaags kondigt hij de creatie van drieëntwintig kardinalen aan, waarbij hij eist dat Mgr. Montini bovenaan de lijst staat.

Zijn reputatie van eenvoud belet Joannes XXIII niet veel te houden van de pauselijke pracht en praal; hij wil dat die tot in de kleinste details in ere wordt gehouden. Toch zal hij de eerste paus zijn die een homilie houdt tijdens de H. Mis van zijn intronisatie. Hij heeft het over het thema van de Goede Herder, dat hij dikwijls zal hernemen als hij het over zijn ambt heeft. Andere vernieuwing: na de ceremonie spreekt de nieuwe paus vrijuit met de journalisten, waarbij hij zich voordoet als de Jozef van het Oude Testament die zich doet herkennen door zijn broers. Hij had deze vergelijking al gebruikt in Bulgarije, Turkije, Griekenland en Parijs, en zal ze onophoudelijk herhalen.

DE INSPIRATIE VOOR EEN CONCILIE

Op 25 januari 1959, tijdens een consistorie gehouden in Sint-Paulus buiten de Muren na de afsluitende plechtigheid voor de week van de Eenheid, maakt hij zijn voornemen bekend om een oecumenisch concilie samen te roepen. Op het ogenblik zelf reageren de kardinalen niet, wat Joannes XXIII enigszins ontgoochelt. Montini is verrast; hij schrijft aan een van zijn vrienden: « Die oude heilige deug niet schijnt zich niet te realiseren in welk wespennest hij zijn hand steekt ».

Later, in 1962, stelt Joannes XXIII deze beslissing voor als door de Hemel ingegeven. Ze zou zich plots aan hem opgedrongen hebben tijdens een gesprek met Mgr. Tardini, op 20 januari 1959: « *Plots kwam een groots idee in ons op en verlichtte onze ziel. We verwelkomden het met een onbeschrijfelijk vertrouwen in de goddelijke Meester, een woord kwam ons op de lippen, plechtig, dwingend. Onze stem drukte het voor de eerste keer uit: een Concilie!* »

In zijn dagboek, waarvan hij wist dat het na zijn dood gepubliceerd zou worden, schrijft hij op 15 september 1962, drie weken dus vóór de opening van het Concilie: *« Zonder er tevoren over nagedacht te hebben, heb ik in een eerste gesprek met mijn staatssecretaris, op 20 januari 1959, de woorden oecumenisch Concilie, bisschoppelijke synode en herschrijven van het Wetboek van canoniek recht uitgesproken, en dat zonder dat ik daarover een hypothese of een plan had opgemaakt. De eerste die door de suggestie die ik deed verrast was, was ikzelf, want niemand had er mij ooit enig idee van gegeven ! »*

Zijn welwillende biograaf spreekt van « onbewust herordenen van zijn herinneringen »... In wat voor elegante bewoordingen kunnen sommige dingen toch geformuleerd worden ! Het gaat hier eenvoudigweg om een patente leugen !

Peter Hebblethwaite is wel oprecht wanneer hij eraan herinnert dat het Mgr. Ruffini was die in 1939 als eerste dacht aan een Concilie, nog voor hij kardinaal was ; maar Pius XII gaf er toen geen aandacht aan. Als aartsbisschop van Palermo kwam Ruffini in 1948 op zijn idee terug, gesteund door kardinaal Ottaviani, met als doel de veroordeling van de moderne dwalingen te bekomen. Deze keer gelastte de paus de discrete voorbereiding ervan. Maar enkele maanden later liet Pius XII het plan varen omdat grote verdeeldheid bleek binnen het episcopaat op basis van de geraadpleegde prelaten. Uiteindelijk richtten de twee kardinalen zich tijdens het conclaaf van 1958 tot diegene die op het punt stond verkozen te worden.

Op 30 oktober 1958, dus twee dagen na zijn verkiezing, sprak Joannes XXIII over de concilieplannen met zijn secretaris en liet zich de archiefdocumenten bezorgen van de voorbereiding van 1948. Daarop besloot hij dat zijn Concilie in een heel andere geest zou plaatsvinden : het hoofddoel zou pastoraal zijn en niet leerstellig, er moest een antwoord gegeven worden op de nieuwe noden van de Kerk en de wereld. Zijn beslissing ligt vast op 28 november.

Op 9 januari spreekt hij er in het geheim over met don Rossi, oud-secretaris van kardinaal Ferrari. *« Vannacht kwam een grootse gedachte in mij op : het houden van een Concilie. »* Don Rossi antwoordt hem : *« Dat is een heel mooi idee. »*

– *Weet je, in werkelijkheid is het niet echt zo dat de H. Geest de paus bijstaat.*

– *Hoe bedoelt u, Heilige Vader ?*

– *Het is niet de Geest die de paus helpt. Ik ben het die eenvoudigweg zijn helper ben. Omdat Hij het is die alles doet. Het Concilie is zijn idee. »*

Bij het lezen van deze regels doorziet men wat beoogd wordt met die pauselijke leugens : **voor dit pastoraal concilie, dat zich niet bezig houdt met de**

leer en geen oog heeft voor de procedures die de bijstand van de H. Geest garanderen, vindt men een “super-onfeilbaarheid” uit door te beweren dat het de H. Geest is die rechtstreeks handelt. Dit is wat abbé de Nantes « het illuminisme van het Concilie » zal noemen. De dubbelhartigheid van Joannes XXIII blijkt hier zonneklaar, ze verklaart ook zijn houding in de daaropvolgende jaren, tot aan zijn dood.

ÉÉN CONCILIE KAN EEN ANDER CONCILIE VERBERGEN

De voorbereiding van het Concilie vertrouwt de paus toe aan een commissie voorgezeten door kardinaal Tardini. Op 30 juni 1959 laat hij de werkzaamheden starten door een uiteenzetting over zijn opvatting over het Concilie. Hij herneemt de gedachte die door de kardinaal van Cremona in 1908 was geformuleerd, namelijk dat het volstaat dat de Kerk openlijk van gedachten wisselt opdat de mensheid, gegrepen door sympathie voor haar, tot Christus zou terugkeren. Hij schetst een « spektakel-concilie ». Nochtans is zijn uiteenzetting voldoende dubbelzinnig om geïnterpreteerd te worden als een uitnodiging om voor het aanschijn van de wereld de waarheden van het geloof te verkondigen, ten voordele van een moderne samenleving die zichzelf aan het verliezen is.

In werkelijkheid speelt de voorbereiding van het Concilie zich af op twee niveaus : enerzijds is er de officiële versie die toevertrouwd wordt aan de Romeinse Curie, anderzijds wordt in de naaste omgeving van de paus « de geest van het Concilie » gesmeed, binnen een beperkte kring van getrouwen, ingewijden, die zijn visie ondersteunen van een Kerk die zich wil openen naar de wereld. Drie personen domineren deze kring : kardinaal Montini, uiteraard, kardinaal Bea en kardinaal Suenens, de primaat van België.

Parallel met deze voorbereidende fase roept Joannes XXIII een synode samen voor het bisdom Rome. De snelle opeenvolging van de debatten en het reactionaire karakter van de decreten van de synode stellen de behoudsgezinden gerust wat het verloop van het komende Concilie betreft, terwijl de progressisten niet verontrust worden, want ze weten dat het geheel later herzien kan worden. Uiteindelijk zullen de synodale besluiten in de praktijk dode letter blijven.

Gedurende het ganse jaar 1960 worden de bisschoppen over de hele wereld geraadpleegd over het toekomstige Concilie : 76 % van hen geven een antwoord, maar hun suggesties zijn in zeer ruime mate behoudsgezind. De progressistische minderheid is hierover verontrust, waarop kardinaal Bea aan Joannes XXIII suggereert om door een *motu proprio* een Secretariaat voor de christelijke eenheid op te richten. Dat organisme, dat zich uitsluitend bezig houdt met de oecumene maar over uitgebreide be-

voegdheden beschikt, laat de kardinaal toe om onder zijn gezag jonge theologen te laten werken die door het Heilig Officie uitgesloten zijn. Het Secretariaat zal vrij vlug het verloop van de voorbereidingen van het Concilie verstoren door een nieuw criterium voor de opstelling van ontwerpschema's ingang te doen vinden: de bekommernis om niet te mishagen aan onze "afgescheiden broeders".

1960 is ook het jaar waarin het Geheim van Fatima bekend gemaakt moest worden. We kennen Joannes XXIII nu voldoende om niet verwonderd te zijn over zijn weigering om dit te doen, met de categorieke verklaring: « *Dit gaat mijn pontificaat niet aan.* » Exit dus de wil van de Hemel, die als te pessimistisch wordt beschouwd! De "onheilsprofeeten" worden voortaan geweerd uit de eeuwig jeugdige en sympathieke Kerk van de "goede paus Joannes".

DE LAATSTE VOORBEREIDINGEN VOOR DE REVOLUTIE

Joannes XXIII doet de positie van de H. Stoel ook evolueren in wereldlijke zaken. Onder Pius XII was de politiek van het Vaticaan anticommunistisch. Na vijftien jaar onverdeeld aan de macht te zijn geweest verliest de christendemocratische partij een deel van haar electoraat. Haar leider, Aldo Moro, wil hieraan iets doen door een opening naar links. Het Staatssecretariaat verzet zich hiertegen uit vrees dat de communistische partij er zal van profiteren.

« De originaliteit van paus Joannes XXIII », legt ons zijn biograaf uit, « bestond erin zich van meet af aan voor te stellen als een spirituele paus, een herder, die duidelijk het onderscheid maakte tussen het pausdom en de Italiaanse republiek. Omdat deze dus geen rivalen meer waren van elkaar konden ze samenleven in een geest van harmonieuze samenwerking die hij *convivenza* noemde. [...] Hij wil dat de Kerk zich buiten het strijdgewoel van de politieke partijen houdt. » Door zijn weigering zich in het debat te mengen laat Joannes XXIII de opening naar links van de katholieken toe.

Op 15 juli 1961, tijdens de vakantieperiode van de Curie, publiceert hij zijn encycliek *Mater et Magistra*, over het sociale vraagstuk. Zij wordt meteen geïnterpreteerd als een goedkeuring van de politiek van Aldo Moro. Op 30 juli sterft kardinaal Tardini plotseling. Om hem te vervangen doet Joannes XXIII een beroep op kardinaal Cicognani, een onbeduidend personage.

Want de officiële voorbereidselen van de Curie vorderen. Achthonderd experts, allen aangezocht door het Heilig Officie, hebben hun adviezen gegeven. Nu moet een centrale commissie de teksten opstellen die voorgelegd dienen te worden aan de bisschoppen. Wanneer deze commissie de eerste keer samenkomt, dringt de paus aan op de modernisering van de Kerk. « *Het Concilie is geen speculatieve ver-*

gadering, het is een van leven trillend organisme dat de hele wereld aanschouwt en omarmt. » Hij heeft het over *aggiornamento*.

De zittingen van de centrale commissie verlopen zeer geanimeerd, het gezag en het prestige van kardinaal Ottaviani worden reeds in vraag gesteld en alle tussenkomsten van de paus zijn ten gunste van de nieuwlichters.

Tijdens de zomer van 1962 onderhandelt het Vaticaan in het geheim met Moskou om te bekomen dat de katholieke bisschoppen van de communistische landen én vertegenwoordigers van het patriarchaat van Moskou mogen deelnemen aan het Concilie. De Sovjetunie wil zijn toelating geven op één voorwaarde: **de formele belofte dat het communisme niet veroordeeld zal worden.** Joannes XXIII geeft zijn woord, want hij is in elk geval vastbesloten dat zijn Concilie hoegenaamd niets zal veroordelen.

Op 23 september 1962, op het einde van zijn jaarlijkse retraite, verneemt de paus de resultaten van zijn laatste medische onderzoeken. Hij heeft kanker en heeft nog ten hoogste één jaar te leven.

DE REVOLUTIE IN ACTIE

Een Kerk die grotendeels behoudsgezind is, een actieve progressistische minderheid, een heel populaire paus die ernstig ziek is, die als principe hanteert niets te veroordelen en die een Kerk wil die de wereld behaagt – dat is de context van de eerste zitting van Vaticanum II.

Op 11 oktober 1962 starten de werkzaamheden, onder het oog van 1200 officieel uitgenodigde journalisten. De paus zit de gedenkwaardige dag voor met zijn gebruikelijke gemoedelijkheid. Hij houdt zijn befaamde toespraak, waarvan men later zegt dat ze voorbereid werd door Montini; de biograaf beklemtoont echter van niet, hij stelt dat ze wel degelijk uit de pen van Joannes XXIII vloeyde. Wat er ook van zij, abbé de Nantes vond er ontegensprekelijk acht ketterijen in terug.

Al snel krijgt de progressistische minderheid greep op de debatten. Alle door de centrale commissie voorgestelde schema's, met uitzondering van dat over de liturgie, worden verworpen. De concilievaders vragen een herziening van de teksten die rekening houdt met hun opmerkingen. De revolutie is begonnen.

Aan de Franse bisschoppen zegt Joannes XXIII: « *Men debatteert, dat is goed, het is nodig: we moeten het met een broederlijke ingesteldheid doen en alles zal goed gaan. Wat mij betreft, ik ben optimistisch.* »

Zoals blijkt uit een briefwisseling tussen Joannes XXIII en Montini, die in 1983 openbaar werd gemaakt, hebben beiden in het geheim beslist dat het plan van kardinaal Ottaviani – één enkele conciliezingting om de voorbereide teksten goed te keuren – vervangen moest worden door een veel uitgebreider plan dat minstens drie sessies zou om-

vatten. Het staat dus buiten kijf dat Joannes XXIII deze conciliaire revolutie tégen zijn eigen Curie gewild heeft en dat hij er een van de voornaamste verantwoordelijken voor was.

Eigenlijk is er ook een hoofdstuk nodig over de openingspolitiek naar het Oosten van Joannes XXIII, in de context van de Koude Oorlog die dan volop woedt. Hij gaat zelfs zover dat, door bemiddeling van de voorzitter van de Italiaanse communistische partij, aan Sovjetleider Chroesjtsjov vraagt hem een gelukkige verjaardag te wensen ! Chroesjtsjov, die maar al te blij is zijn imago in het Westen te verbeteren, laat zich hiertoe graag lenen en stuurt een telegram naar de paus... Ook de internationale vrijmetselarij is in haar nopjes met Joannes XXIII. Het tijdschrift *Times* maakt van hem "de man van het jaar 1962", « omdat hij de hele wereld het gevoel gegeven heeft een mensenfamilie te zijn » !

Op hetzelfde ogenblik voltooit kardinaal Bea, met de goedkeuring van de H. Vader, de eerste versie van de verklaring over de godsdienstvrijheid, die woelige debatten zal uitlokken.

In maart 1963 kennen de communistische gezagsdragers de Balzanprijs voor de vrede toe aan... paus Joannes XXIII. Montini raadt hem aan om de prijs te aanvaarden, terwijl het Staatssecretariaat met klem het tegendeel aanbeveelt uit vrees dat de Italiaanse katholieken gedesoriënteerd zouden raken ten gunste van de communisten. De paus luistert naar Montini ; bij de volgende verkiezingen haalt de Italiaanse communistische partij een miljoen stemmen !

Op 9 april 1963 ondertekent Joannes XXIII de encycliek *Pacem in terris* voor het oog van de televisiecamera's. Abbé de Nantes toont aan hoe utopisch de tekst is : « De H. Vader predikt een ideale en toekomstige wereld, te bouwen op de goede wil van alle mensen », wat er op neerkomt dat hij het aanvechten van de bestaande orde wettigt en *carte blanche* geeft aan de revolutie. De communisten mochten hem inderdaad wel een prijs toekennen !

Omwille van zijn voortschrijdende ziekte moet Joannes XXIII zijn werkzaamheden beperken, en vervolgens het bed houden. Maar in tegenstelling tot wat in traditionele, pausgezinde kringen wordt beweerd, heeft hij nooit een woord van spijt geuit over de wending die het Concilie nam. Integendeel, op 24 mei dicteert hij volgende boodschap aan zijn staatssecretaris :

« De hedendaagse wereld, de noden die de afgelopen vijftig jaar zichtbaar geworden zijn en een

diepgaander begrip van de leer hebben ons naar een nieuwe situatie geleid, zoals ik gezegd heb in mijn openingstoespraak van het Concilie. Het is niet dat het Evangelie veranderd is : wij zijn begonnen het beter te begrijpen. Zij die even lang geleefd hebben als ik zagen zich geconfronteerd met nieuwe taken op sociaal vlak in het begin van deze eeuw. Zij die zoals ik twintig jaar doorgebracht hebben in Oost-Europa en acht jaar in Frankrijk zijn in staat verschillende culturen en tradities met elkaar te vergelijken en weten dat het ogenblik gekomen is om de tekenen van de tijd te onderscheiden, de kansen te grijpen en ver vooruit te kijken. »

's Anderendaags zegt Joannes XXIII, met een verwijzing naar de beledigende woorden die in Rome de ronde deden tijdens de doodstrijd van Leo XIII : *« De tijden zijn wel degelijk veranderd, en ten goede ! »*

Hij sterft in vrede op 3 juni 1963 om voor zijn Rechter te verschijnen. Joannes-Paulus II heeft hem zalig verklaard... Abbé de Nantes heeft aangetoond dat hij ons in het ongeluk heeft gestort. Laten we besluiten door de *Lettre à mes amis* van 25 september 1964 aan te halen :

« Joannes XXIII heeft [deze revolutie] gewild. Hij heeft er de principes van afgekondigd en er het systeem van vastgelegd. En vermits slechte instellingen de mensen slecht maken, kon het moeilijk anders of de conciliaire vergadering zou de richting uitgaan waarheen hij haar wilde leiden. De stoet van alle bisschoppen ter wereld op 11 oktober 1962 was bewonderenswaardig toen hij optrok naar de Sint-Pietersbasiliek, maar hij kwam terecht in een verschrikkelijke mengketel. Het werk van het Concilie moest immers, krachtens de soevereine beslissingen van de paus, regelrecht ingaan tegen de traditionele bekommernissen. Het bestond uit drie vage, vleiende en lichtzinnige doelstellingen : hervorming van de Kerk, oecumenische dialoog, opening op de wereld. Het integrisme kreeg al onmiddellijk ongelijk, en alles wat een rem zou zetten op deze nieuwe genereuze beweging zou als onaangenaam en totaal ongepast afgedaan worden. Voorrang zou gegeven worden aan alle programma's die durf en nieuwigheid ten toon spreidden. »

Joannes XXIII wenste de Kerk open te stellen voor de wereld ; in werkelijkheid heeft deze man, die goed wilde zijn maar die gebrand was op lofbetuigingen, de Kerk verkocht aan de wereld !

broeder Pierre van de Transfiguratie

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Sichter : † Abbé Georges de Nantes.

Hoofdredacteur : Broeder Bruno Bonnet-Eymard, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement : € 10. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE47 000 3302057 80. BIC : BPOTBEB1.

Internet : www.nl.site-crc.com – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com

